№ 16. Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты:

на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопіс

выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністраціі і экспэдыціі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак:

на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 16 (108). Год II. Вільня, 23 лютаго 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

22 лютаго.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: На палудні ад Армант'ер пасьля сільнай артылерыйскай падгатоўкі некольні англіцкіх рот уварваліся на нашы пазыціі. Яны выкінуты адтуль сільнай контратакай. Пры ачыстцы акопоў мы знайшлі 200 забітых англічан, а 39 узялі ў палон. Разведачные наступленьня ворагоў на заходзі ад Марнотон, на поўдні ад каналу Лябассэ і між Анкр і Соммай не ўдаліся.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На палудзенным заходзі ад Рыгі і на палудзенным беразі возера Нароч адбіты расейскіе атрады сілай да аднэй роты.

Пры Лабусах, на Шчары і ў некольніх мейсцох між Днестрам і лясістымі Карпатамі былі ўдачные опэраціі нашых патрулёў.

На фронтах эрц-гэрцога Іозэфа і Макензэна пры сьнежных мяцеліцах незначная баевая работа.

Македонскі фронт: На ўсходзі ад Вардару англічане прабавалі ўмацавацца перад нашай пазыцией. У бітве ручнымі гранатамі яны выкінуты адтуль.

Умова між Расеей і Аустрыей.

БЭРЛІН. Між Аўстрыей і Расеей зроблена умова аб памешчэньні хворых палонных у нэутральных краёх. Сухотнікоў афіцэроў будуць пасылаць у Швэйцарыю, іншых хворых салдатоў і афіцэроў—у паўночные стараны. Выбіраць хворых будзе мешаная камісія пры дактарох з нэутральных старон.

Рэакція у Расеі расьце.

КОПЭНГАГА. «Бірж. Вед.» даносяць, што расейскае міністэрство ўнутрэных спраў апрацовывае праект закона дзеля перастройкі да грунту ўсей урадовай сыстэмы. Глаўная мэта праекту—узмацаваць сілу правіцельства дзеля змаганьня с паступовым рухам.

Газэта далей кажэ, што міністэр унутрэных спраў нідаўна выказаў губэрнатарам сваё нездаволеньне с прычыны слабасьці цэнзуры у правінціі і загадаў ім акуратна спаўняць прыказы правіцельства.

Сноудэн за мір.

РОТТЭРДАМ. У Ніжняй Палаці ў Англіі галава работнікоў Сноўдэн сказаў прамову, гаворачы, што цяпер вайна не падбліжаецца да канца. Сноўдэн думае, што вайна скончыцца ад утраты сіл у ўсіх, і яна ня будзе мець становучаго канца. Ен радзіць вясьці перэгаворы.

Нездавольство між саюзьнікамі.

БЭРН. Француская газэта «Bataille» пішэ:

„Францiя сплывае крывёй, а тым часам Англія мае вельмі добрае здароў'е, бо ужывае дзеля вайны толькі лішэк сваіх сіл".

Нямецкая валюта у Польшчы.

КАРАЛЕВЕЦ. Паводлуг нідаўна выданых новых загадоў аб валюці, магістрат места Варшавы улажыў новы местовы бюджэт у марках. Усе рахункі, пэнсіі і іншые выдаткі надалей павінны аплачывацца толькі ў марках.

Аб будучыне Польшчы.

ВАРШАВА. «Głos Stolicy» занімаецца экономічнай будучынай новаго Польскаго гасударства. Прамышленасць можна паддзержаць адпаведнымі спосабамі, даючы казённые і грамадзкіе заказы. Сельская гаспадарка мае ясную будучыну с прычыны павялічэньня збороў пры інтэнсыўнай сыстэме. Для таргоўлі вельмі выгодна географічнае палажэньне Польшчы.

Работа жыдоускіх камітэтоу.

ВАРШАВА. «Жыдоўск. Слово» пішэ аб працы жыдоўскай абшчыны ў васьмі бюро помачы ў Варшаве, каторые ў 1916 гаду апекаваліся 24.884 сем'ямі, патрэбуючымі помачы,—разам 148.000 душ. Ня гледзячы на невялікіе запасы грошы, гэтые бюро раздавалі безпрацэнтные пазыкі, аднаразовые і пэрыодычные падмогі, вялікае чысло абедоў, малако і лекі.

Высокіе падаткі на вугаль.

БЭРЛІН. У парлямэнт пададзен праект налажыць на прадуцэнтоў і імпортэроў падатак ад вугальля, прывожэнага з заграніцы, лічучы 20 працэнтоў вартасьці вугальля.

„Добрые весьці".

Ва ўсе часы народные рухі да волі, узнімаўшыеся ў заходняй Эуропе, жывым эхам адбіваліся ў нашым Краю. Пачынаючы ад вялікай францускай рэвалюціі, грамадзянство Беларусі і Літвы перэжывало разам з Заходам усе выступленьня народных масс за волю,—і на гэтым грунці мы бачым тут зачаткі руху проці паншчыны, бачым цэлы рад прыпадкоў, калі больш сьветлые прэдстаўнікі нашаго грамадзянства сваей ахвотай адрэкаліся ролі угнетацелёў сваіх братоў і звальнялі сваіх селян ад прыгону. Адгалоскі заходня эўропэйскіх народных рухоў знайшлі для сябе мейсцо і ў краёвай літэратуры, а яркім прыкладам гэтаго можэ служыць вядомы беларускі верш слаўнаго земляка нашаго, Владыслава Сырокомлі, ў каторым цаэт вітае здарэньня 1848 году:

„Здаровы будзьце, добрые весьці!
Там, на Заходзі, праліваюць кроў,
Б'юцца для славы, свабоды і чэсьці
І робяць вольных людзей з мужыкоў!..."

Прайшло больш за паўсотні гадоў с таго часу, як і ў нас счэзла ненавісная паншчына. Але за той час узмацавалася іншая няволя народу вашаго: духовая і экономічная.

Народ беларускі, ешчэ ўчора ня ведаўшый, хто ён ёсць, якое яго імя, сягоньня збудзіўся да нацыянальнаго жыцьця. Ешчэ ўчора ён пакорна годзіўся с тым, што да праяў яго нацыональных асобеннасьцей «вярхі» аднасіліся с пагардай, ды прасьледавалі іх; але сягоньня беларусы пачулі, што яны — такіеж людзі, як усе іншые, а разам с тым востра адчуваюць увесь пажар крыўды, якую ім чыніць нацыональны уціск, нацыональная няволя. Яны ўбачылі, што пад панаваньнем чужынцоў іх абіраюць ня толькі з іх духоваго багацьця, але і з матэр'яльнаго: расейская гасударственая сыстэма высысала ўсе сокі з нашаго Краю, не даваючы нашаму народу развіваць яго творчые сілы, прымушаючы цэлые грамады сыноў яго шукаць хлеба ў чужыне — ў тым самым часі, як хмары чужынцоў наеждҗалі да нас і багацелі нашым коштам. І, разумеючы ўсё гэта, народ наш пачаў ізноў звертаць вочы на Заход — туды, дзе бачылі прызнаньне правоў усіх націй, дзе народы самі сабой упраўляюцца.

Калі узнялася сучасная вайна, калі загрымелі першые стрэлы, — народ наш зразу ўстрэпянуўся, і першая думка у ўсіх сьведомых беларусоў была: што нам можэ даць гэта вайна?—бо нічога страціць мы ўжо не маглі. І калі ваенная хваля пачала набліжацца да нас з Заходу — ўсё бліжэй і бліжэй, разам з ею расьлі ў сэрцах нашых надзеі на тое, што яна і гэтым разам, як калісь, прынясе нам добрую весць — весць аб волі для нашаго Краю і народу.

Урэшці ваенная хваля дакацілася да нас, перэкацілася цераз добры кусок зямлі нашай, — а жыцьцё апошніх паўтары году паказало, што надзеі нашы маюць пад сабой добры грунт. Хоць цяпер — пакуль ешчэ ліецца кроў— мы перэжываем дужа цяжкіе дні; хоць ешчэ многа цяжкіх момэнтоў прыдзецца нам перанесьці; хоць мо' шмат хто не дажджэцца канца вайны, — ўсё-ж такі ўжо цяпер перад нашымі вачыма вырысовываецца ясная, шчасная будучына. Воля йдзе к нам, як прыйшла яна да нашых суседзёў — палякоў, і мы ў гэтым бачым запаведзь, што яна і да нас прыйдзе.

І. Мелешка.

Цікавае выступленьне.

Той факт, што прэдстаўнікі вышэйшай духоўнай уласьці ў Віленскай дыэцэзіі, на жаль, ужо даўно пазбаўленай свайго галавы—біскупа, ўсе прыналежаць да абозу польскіх нацыоналістоў, тлумачыць зусім ясна, чаму тут не даюць ходу ані беларускай мові ў касьцелі, ані ксяндзом - беларусам. Бо, калі прыраўнуем палажэньне ў Віленшчыне, дзе беларусы перэважываюць, да палажэньня ў Ковеншчыне, дзе беларусоў — малая жменя, але затое біскуп—літвін, дык убачым, якая вялікая розніца ў адношэньні духавенства да беларусоў тут і там. У тым часі, як у Віленшчыне вышэйшые духоўные ўласьці заяўляюць, што тут «німа ксяндзоў, якіа ўмелі-бы па беларуску», а гэтые апошніе баяцца пярэчыць гэтаму, — у Ковенскай дыэцэзіі ксяндзы беларусы ня толькі не баяцца прызнавацца да беларушчыны, але нават выступаюць, як беларусы, зусім аткрыта і офіцыальна.

Цікавы прыклад гэтаго становіць прамова ксендза М. Далецкаго, пробашча у Скапішках, сказаная па беларуску на інгрэссе біскупа Карэвіча ў 1914 гаду. Яна памешчэна ў літоўскай кніжцэ «Jo Malonybe Naujas Žemaičių vyskupas Pranciškus Karevičius». (Kaunas 1914). Перэдруковываем гэту прамову даслоўна:

„У склад нашай дыэцэзіі ўходзіць, апрыч жмуйдіноў і літоўцоў, значнае чысло і другіх народнасьцёў: палякоў, беларусоў, латышоў і немцоў. Гэткая народ-

ная рабізна ў дыэцэзіі ёсць абразам паўшэхнаго каталіцкаго касьцёла, каторы абнімаець усе народнасьці на ўсей зямлі.

„Беларусоў у жмуйдзкай дыэцэзіі ёсць на 60 тысячоў, а можэ і болей; каб гэта было заграніцай —у Франціі, ці Італіі, дык напэўне былаб цэлая дыэцэзія. Беларусы —народ многа цямнейшы за сваіх суседзёў палякоў, а нават ітітоўцоў, і культуральна яны стаяць ніжэй; аднак яны маюць і добрые староны: дужа крэпка прывязаны да касьцёла, да веры, да духавенства, біскупоў і Сталіцы Апастольскай.

„Яны маюць душу і сэрца і адчуваюць долю і няцолю, смутак і радасць. Сягоньня і яны цешуцца, дачэкаўшы сабе новаго біскупа, і спадзеваюцца, што ён для ўсіх сваіх авечак, неглядзя на народнасць, будзець праўдзівым айцом і духоўным кіраўніком.

„Ад іменя маіх споўбратоў беларусоў я узнашу тоаст за здароўе Найдастайнейшаго нашаго біскупа і жычу, каб Бог Яго Экцэльленцію захаваў на доўгіе гады для дабра касьцёла і пажытку авечак, певераных Яго аўчарні. Ніхай жывець наш Пастыр!“

Трэба спадзевацца, што і ў Віленскай дыэцэзіі счэзьне уціск беларускай мовы ў касьцелі, калі і гэта дыэцэзія дажджэцца свайго біскупа, калі і сюды будзе назначэн чэлавек, каторы на першым пляне паставіць справы веры, а не справы польскай нацыональнай палітыкі.

А. Н.

У Вільні і ваколіцах.

× **Адгалоскі гадаўшчыны „Гомана“.** Тэлеграфнае бюро Вольфа разаслало ў-ва ўсе газэты гэткую тэлеграму:

Вільня, 15 лютаго. Беларуская газэта „Гоман“, як даносіць карэспандэнція Б., сьвяткавала 15 лютаго першую гадаўшчыну свайго жыцьця. Ня гледзячы на цяжкіе варункі, пры якіх яна пачала выхадзіць, яна здалела згуртаваць каля сябе ня толькі віленскіх беларусоў, але і ў межах управленьня Обэр Ост. Яе энэргічные выступленьня за 9-мільённы беларускі народ з гэтаго і с таго боку нямецкаго усходняго фронту вызвалі вострые напасьці врагаў, але і гарачае прызнаньне прыхільнікоў беларускаго адраджэньня ў Расеі і Аўстро-Вэнгрыі“.

× **«Паўлінка».** Ня будзем тут даваць пераказу «Паўлінкі» Янкі Купалы, каторую беларуская драматычная дружына пад кірункам неўтамімаго рэжысэра п. Ф. Олехновіча ставіла ў мінуўшую суботу. «Паўлінка» ставілася ў Вільні ўжо ня першы раз, і яе віленцы ўжо знаюць. Дый, праўду кажучы, вялікай вартасьці яна не мае. Але добрая рэжысэрыя і ігра артыстоў могуць з найслабейшай рэчы зрабіць нешта мілае для вока. Гэтак было і с «Паўлінкай».

Глаўную роль—Паўлінкі, дачкі засьценковаго шляхціца, каторая, ўлюбіўшыся ў маладога вясковаго вучыцеля, Якімку, мужыцкаго сына, гатова пайсьці на «мэзальянс» і выйсьці за яго замуж проці волі бацькоў,—іграла новая сіла ў беларускай дружыне, п. М. Булгак. Гэта было першае выступленьне яе на сцэне, і трэба прызнаць, што, ня гледзячы на нейкую палахлівасць і неадналітнасць у ігры ў яе першым акці, яна ў другім акці здалела зусім апанаваць сваю ролю і выказаць дужа добрые сцэнічные задаткі.

Апрыч маленкай, нявіднай ролі Якімкі, у п'есе выступаў цэлы рад характэрыстычных тыпоў: бацька і матка Паўлінкі, ды сусед іх з жонкай, а ўрэшці «кірмашовы кавалер» Адольф Быкоўскі. І ўсе яны—с п. Ф. Олехновічам наперадзі—далі дужа жывые, правільна схопленые тыпы. Знаменітые былі дзьве гаспадыні-суседкі: п п. Саковічанка і Стэфановічанка, гэтак добра адзначыўшыеся ў цэлым радзі даўнейшых выступленьнёў. Дый бацька Паўлінкі (п. Жукоўскі), яго сусед-п'яніца (п. Олехновіч) і Адольф Быкоўскі (п. Поджунас) унясьлі вельмі многа жыцьця ў гэту п'есу, збудаваную даволі груба.

Добрые былі і агульные сцэны—с пеяньнямі і танцамі (лявоніхай), за што падзяка належыцца рэжысэру.

«Wilnaer Ztg.» у № 48 пішэ аб пастаноўцы «Паўлінкі»:

„Пасьля даўжэйшаго перарыву ўчора ізноў адбылося выступленьне беларускай музыкальна-драматычнай дружыны Ігралі драму «Паўлінка» вядомаго сваімі лірычнымі творамі беларускаго паэта Янкі Купалы.

„Сцэна ў доме «загродоваго шляхціца» пасьля кірмаша дае рэжысэру, п. Олехновічу, магчымасць стварыць жывы, багаты колерамі абраз... Жывая і бойкая інсцэніроўка была заслугай п. Олехновіча, катораго твор «На Антокалі» мы нідаўна бачылі. ..Ён сам іграў роль склоннаго да п'янства старога бацькі Паўлінкі вельмі праўдзіва і ўдачна... Другіе артысты гэтак сама адзначыліся жывасьцю і гармонічнасьцю ігры сваей і заслужылі на прызнаньне гэтаго ў публікі“.

У часі посту беларускі тэатр маніцца паставіць некольki новых п'ес.

× **Карнавал у беларусоў.** На запусты сёлета беларускае грамадзянство ў Вільні уладзіло дзьве даволі цікавые забавы ў Беларускім Клюбе. Першая адбылася ў гэту нядзелю. Гэта быў маскарадны вечар с кабарэтам, ўладжэным сіламі драматычнай дружыны У салі—між публікай—быў разыгран сцэнічны жарцік, а дзедаўскіе куплеты дапоўнілі праграму Ня гледзячы на тое, што ўход быў агранічэн: толькі для членоў і запрошэных гасьцей, апошніх сабралося гэтулькі, што ў гасподзі Клюбу было цесна. Забава прайшла незвычайна весела. Было многа масак.

У апошні дзень запуст у тым жэ Клюбі уладзіла вечарынку для сябе драматычная дружына. У цесным кружку члены артыстычнай дружыны весела закончылі гэты апошні дзень вясельля, каб пасьля посту ізноў сабрацца дзеля прыстойнай забавы.

× **Вечар міжнароднаго штукарства.** 4 марца Агульна-Работніцкі Культурны Саюз ладзіць у салі Крэйнгеля 4-ты вечар міжнароднаго штукарства паводлуг рознароднай праграмы. На вечары выступяць вядомая п'яністка п. М. Кімонтт, п.п. Гіро, Левіна, Гуркевіч і інш,

× **«Практычные рады аб гародніцтве».** Пад такім загалоўкам выйшла у двох выданьнях беларуская брашура для ужытку вучыцелёў народных школ і школьнікоў беларускіх· Прыступная цэна: выданьне для вучыцелёў—15 фэн, для вучнёў—10 фэн., — дае магчымасць кожнаму яе набыць. Дастаць можна ў Вільні ў Беларускай Кнігарні (Завальная 7).

× **Загад аб школах.** Школы ў Вільні, якіе не маюць даволі апалу дзеля агрэваньня школьнаго памешчэньня, павінны быць да часу прычынены. Аб аткрыцьці іх нанова будзе ў сваім часі апавешчэно.

× **Союз канторшчыкоў** паставіў аткрыць танную страўню для сваіх членоў. Дзеля выпаўненьня пастановы выбрана камісія с 6 асоб.

× **Прафэсыональные саюзы** аткрылі ў доме № 27 пры Завальнай вуліцы вячорную страўню, дзе работнікам за танные грошы будуць даваць каву і кашу

× **Прышчэпка оспы.** Жыхары вуліц: Марыі Магдалены, Біскупскай, Скапоўкі, Унівэрсытэцкай, Домініканскай, Сьв. Янскай, Боніфратэрскай, Арсэнальнай Людвісарскай, Ганчарнай, II Якубскай, Філіпоўскай, Каштановай і Вароньняй прызываюцца неаткладаючы прышчапіць сабе оспу.

Першы пункт дзеля прышчэпкі —у Фэльчэрскай школі пры бальніцы Сьв. Якуба кожын дзень, апрыч нядзелі, ад 10 гадз. раніцай да 3 г. паабедзі.

Другі пункт — у б. Местовым Лазарэці, Острабрамская 10, кожын дзень, апрыч панядзелкоў, ад 12 да 1/2 2 гадз. папал.

× **Пасадка бульбы ў 1917 г.** С прычыны вялікай недастачы бульбы, садзіць яе гэтай вясной трэба асабліва асьцярожна і акуратна. У нашым Краю садзіць бульбу трэба толькі там, дзе ёсць патрэбные варункі дзеля багатаго ураджаю.

× **Падмога жонкам запасных** будзе выдавацца у Францішканскіх мурах, троцкая 14,

для 4 цыркулу—22 і 23 лютаго,
„ 5 „ —24 „
„ 1 „ —26 „
„ 8 „ —27 „
„ 7 „ —28 „
„ 6 „ — 1 марца
„ 2 „ — 2 „
„ 3 і 9 „ — 3 „

× **Заверэньне тожсамасьці асобы** жыхароў Вільні адбываецца цяпер не ў Pass-u. Meldeamt пры Ахвярнай вул., а ў Нямецкім Polizeiverwaltung, Домініканская 1, ніжні этаж, налево.

× **Выключэньне з вадаправоду.** У гэтым тыдні выключаюць з агульнай вадаправоднай сеці некаторые вуліцы, каб устанавіць, у якім мейсцу лопнулі вадаправодные трубы. Выключаць будуць на 2—3 гадзіны.

× **Курс рубля:** офіцыальны — 2 м. 00 фэн. за рубель; у банках пры прадажы — 2 м. 26 ф., пры куплі—2 м. 30 ф.

Пазычковая каса бярэ 6%.

× **За пасрэдніцтво ў распусьце.** Віленскі міравы суд засудзіў за пасрэдніцтво ў распусьце: Кунну Мулярскую—на 3 месяцы вастрогу, Алену Серко—на 4 мес. Абедзьве за той самы праступак былі ўжо караны.

× **Арэшты зладзеёў.** Паліціі ўдалося злавіць цэлы рад праступнікоў, каторые у апошнім часе абіралі чужые кватэры. Зрабаванае дабро: спажыўные прадукты, рукавіцы, шчоткі, цэнные рэчы і іншые—папалі ўжо ў рукі скупшчыкоў.

Разам с тым удалося арэштаваць і некольki людзей, занімаўшыхся крадзежамі запрэжэных каней на вуліцах і панадворках.

× **Ізноў кража каня.** 20 лютаго каля 11 гадз. перад абедам с панадворку дому № 14 пры II Шклянай вуліцы укралі ў селяніна Обэрлянда каня с санямі. Аб зладзею німа ніякіх ведамасьцей.

+ **Хто знае матку?** 20 лютаго а 8 гадз. раніцай на падворку дому № 5 пры Кіеўскай вуліцы знайшлі труп хлопчыка 8 дзён невядомай маткі.

Хаўтуры.

Чуеш—у вёсцэ, за рэчкай за шумнай,
Глуха разносіцца звон, быць хаўтурны
У сонным спакою палёў,

Страшна і роўна, удар за ударам,
Тонець у далі, пакрытай пажарам
Пекных ціхіх вечароў.

Чуеш—чуваць гдзесь хаўтурнае пеньне:
Гэта апостал трудоў і цярпеньня
Шчыры работнік спачыў.

Доўга ён шоў па цярністай дарозе,
Доўга ён родну зямельку ў трывозе
Потам і кроўю паіў.

Многа ён вынес з дзяцінства душою
Магутнай, прывыкшай сіліцца з бядою.
Хай, закапаны зямлёй,

Ен адпачыне ад мук і гняценьня
Гэты апостал трудоў і цярпеньня
У белай труне у сваей.

В. Лемеш.

Здарэньне.

Калі скажуць, што нячысты
Нікаму не паказаўся,
Ня вер, брат: мне арганісты
Сам-жэ гэта раз прызнаўся,
Што чарта на свае вочы
Відзеў, хоць і быў піяны,
Позна едучы у ночы
Ад Крыжоўкі да Кіяны.
Вось здарэньне мне якое
Ен-жэ посьле расказаў;
Хоць яно вельмі страшное,
Яго верна я спісаў:
„Ноччу неяк раз у сьнежню
Еду сабе с Каляды.
Запазніўся добра, помню,
Ось, ня відзеў тут бяды.
Трохі быў ужо падпіўшы;
Мяне шмат хто частаваў.
Галаву на бок скрывіўшы,
Доўга едучы, я спаў.
Што такое? конь спыніўся,
Наравіцца нешта стаў.
Тут я толькі прабудзіўся,
Бізуном яму задаў.
Конь—ні з мейсца: ўсё храпець,
Чуць ня вывярнуў у роў!
Стаў я ўвакола глядзець,
Кудыж бес мяне завёў?
Віджу, седзячы у возе,
Між бярозак, між кустоў
Туж магільнік пры дарозе;
Стаіць некалькі крыжоў.
Толькі вецяр чуць-чуць клоне
Сучкі голые бяроз.
Чую, аж тут нехта стогне!
Ось, і страх мяне затрос.
Яж тут: «requiem», малюся;
На каленкі ў возе стаў,
А сам як той ліст трасуся,
З галавы і хмель прапаў!
Стаў маліцца і бажыцца,
Жагнаючы заклінаць:
„Чаго хочэш, душа с чысца?“
Не кідае ўсё стагнаць.
„Заклінаю ця на веру:
Чаго трэба для душы?“
Раптам: «ха! ха! ха! паперу!»
Раздалося у глушы.
Конь спужаўся і панёс,
Мяне выкінуў у роў;
У балоце ўвесь, як бес,
Чуць да хаты я прыйшоў...
Хворы нешта аж да лета
Пасьля тога пралежаў“...
Ну, згадайце людзі гэта,
Чыж ня чорт ў рове стагнаў?

Пісаў у Медніках **Янка Быліна.**

19 I. 17 г.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цэльсію):

	найвыш.	найніж.
за дзень з 18 на 19	—13,5°	—34°
„ з 19 на 20	— 7,3°	—18°
„ з 20 на 21	— 9,5°	—13,5°

З усяго Краю.

Каталіцкі касьцёл у Літве.

Пад гэткім загалоўкам у нямецкім журналі „Katholische Monatsbriefe" надрукована стацьця аб палажэньні каталіцкаго касьцёла ў межах Обэр Ост. У стацьці, між іншым, гаворыцца:

„У 1388 гаду Папеж Урбан VI заснаваў Віленскае біскупство, ў якім дагэтуль было 38 біскупоў. Пасьля прылучэньня да Расеі зямель б. Вялікаго Князьства Літоўскаго каталіцкаму касьцёлу давялося шмат перэцярпець ад расейскаго правіцельства. Калі часць гэтых зямель занялі немцы, пры упраўленьні Обэр Ост наладжэн быў спэцыальны аддзел культу—дзеля касьцельных спраў. У межах Обэр Ост ёсць тры каталіцкіе біскупства: жмудзкае — ў Коўні, сувальска - кальварыйска-аўгустоўскае — ў Сэйнах і віленскае — ў Вільні. Усе тры біскупства пры прыходзі немцоў былі незаняты. Вільня не мае біскупа ўжо ад 1908 году; сэйнэнскі і жмудзкі біскупы былі вывезены расейцамі пры адступленьні іх. Дзякуючы перэгаворам між Обэр Ост, Папежам і расейцамі, ковенскаго біскупа выпусьцілі, і ён у тым гаду вярнуўся ў Коўну, урочыста вітаны народам. Аб прыезьдзі сэйнэнскаго біскупа вядуцца перэгаворы. Віленскае біскупство ешчэ, бадай, надоўга астанецца без пастыра.

Калі вясной 1916 г. трэба было сьвяціць алеі, і не было ў межах Обэр Ост ніводнаго біскупа, каторы адзін толькі мае право рабіць гэта, — пралаты трох біскупств паехалі ў Нямеччыну да біскупа Ірміі, каторы і пасьвяціў алеі.

Як біскупам, так і установам біскупскім нямецкіе ўласьці гэтак сама даюць паддзержку грашмі, як калісь рабіло гэта расейскае правіцельство.

Танная страўня.

ЛІДА. Вялікую падмогу для тутэйшай беднаты дае тутэйшая публічная страўня. Порція абеду каштуе толькі 10 фэн. Главнакамандуючый арміей аддаў на яе вялікую часць даходу с кінэматографоў. Ад 25 чэрвеня да 31 сьнежня выдано ўсяго 67 тысяч порцій стравы, ў тым ліку каля 15 тысяч без ніякай платы.

Марозы.

ЛІДА. С прычыны вялікіх халадоў местовае упраўленьне выдало бедным 475 кубічных мэтроў дроў.

РАДУНЬ. Ачыстку дарог ад сьнегу вельмі затрудняе вецер, які ўраз жэ ізноў заносіць ачышчэные дарогі.

БЕЛАСТОК. С прычыны сільных марозоў тут нават нябедные людзі кралі дровы з вазоў, ехаўшых з вагзалу да места.

Мастовая аплата.

ГРОДНЯ. На право хадзіць цераз мост выдаюцца квіткі на месяц за 3 маркі.

«Фабрыканты» папірос.

СУВАЛКІ. У некалькіх тутэйшых крамах купцам падсоўвалі замест папірос скрыначкі з дрэвам і стружкамі. «Фабрыкантоў» гэтых папірос дагэтуль не спаймалі.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

Набор 1919 году.

БАЗЭЛЬ. Расейскіе ваенные ўласьці, як пішэ «Bund», прыгатаўляюцца да набору рэкрутоў 1919 году.

Адгалоскі арэшту работніцкіх прэдстаўнікоў.

ШТОКГОЛЬМ. Паводлуг вестак с Пецярбурга, арэшт 11 членоў соц.-дэм. работніцкай партіі меў вельмі сур'ёзные пасьледзтвы. Маршалак главнаго камітэту ваеннай прамышленнасьці, Гучков, з гэтай прычыны сазваў на нараду значнае чысло выдатных членоў Дзержаўнай Рады і Думы, ў тым ліку Мілюкова, Коновалова, Шыдлоўскаго, Чхэідзэ, Керэнскаго і Гурко. Нарада прыняла рэзолюцію, ў якой гаворыцца, што прэдстаўнікі работнікоў ніякаго праступку не зрабілі. Іх арэшт—гэта неразумны крок, каторы вызаве вельмі сур'ёзные рэзультаты. Рэзолюцію гэту падалі цару.

ШТОКГОЛЬМ. На заседаньні расейскіх камітэтоў ваеннай прамышленнасьці было пастаноўлено высказаць солідарнасць з арэштаванымі прэдстаўнікамі работнікоў і зажадаць арэшту і для сябе.

Стацьця закона, за нарушэньне каторай арэштавалі прэдстаўнікоў работнікоў, карае ад 8-гадовай да дажывотняй катаргі.

Маскоўскі ваенны камэндант заявіў, што нельга будзе здзержаць масс работнікоў, калі іх дэпутатоў ня выпусьцяць. Настраеньне работнікоў—грознае.

«Русск. Сл.» пішэ, што арэшты гэтые становяць доўга абдуманы і зацьверджэны вышэй крок, і нельга яго змяніць.

Аб аткрыцьці Думы.

ШТОКГОЛЬМ. «Бірж. Вед.» даносяць, што расейскае правіцельство пастанавіло напэўна аткрыць Думу 27 лютаго. Усе міністры, ў тым ліку міністэр унутрэных дзел Протопопов, будуць на аткрыцьці Думы Аднак, пры першай спробе дэмонстраціі проці правіцельства ўсе міністры пакінуць Таўрыдзкі палац. Правіцельство не аб'явіць сваей праграмы і толькі маніцца пазвацца на царскі рэскрыпт.

«Біржю Вед.» кажуць, што ў Пецярбурзі адбылася пад маршалкоўствам цара важная нарада, на якой былі ўсе міністры і лондонскі пасол Сазонов. Між іншым, ішла гутарка аб адносінах між Думай і правіцельствам.

Закулісная работа.

МАСКВА. «Утро Россіі», катораe паддзержывае зносіны з англіцкім пасольствам, тлумачыць узмацаваньне Протопопова і Голіцына інтрыгамі прыдворных кругоў, якіе маюць свой цэнтр у салоні шталмэйстэра Буракова. Пастаянные госьці тамака: Булацэль, мітрапаліт Пітірім і Протопопов.

Падарожа Сазонова.

ШТОКГОЛЬМ. «Утро Россіі» даносіць, што Сазонов паедзе цяпер у Лондон хутчэй, чым спадзеваліся. Ускарэньне падарожы звязываюць с пастановамі конфэрэнціі саюзьнікоў у Пецярбурзі.

Рэзультаты блокады.

БАЗЭЛЬ. «Біржю Вед.» даносяць з Архангельска, што ад 2 лютаго затоплено 5 расейскіх параходаў агульнай ёмкасьцю 10.000 тонн.

Нямецкі налёт.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). 18 лютаго вечэрам адзін з нямецкіх лятучых караблёў атакаваў партовые і ваенные будоўлі у Арэнсбургу на о. Эзэлі, закідаўшы іх бомбамі дзеля ўзрыву і падпалу. Было відаць добрую удачу. Зашчытны агонь расейцоў нічога не дайшоў.

Неудачная падпіска.

ШТОКГОЛЬМ. 4-месячны тэрмін падпіскі на расейскую 3-мільярдную пазыку прайшоў неудачна. «День» даносіць, што значная часць пазыкі асталася непакрытай.

Недастача мяса.

БАЗЭЛЬ. Як даносяць с Пецярбурга, тамака, а так сама ў Маскве вельмі нехватае спажыўных прадуктоў. Асабліва востры крызіс перэжывае Масква, а ў тым часе с Сібіры с прычыны недастачы вагоноў нельга высылаць скаціны, прыгатаванай на убой. Недахватка мяса ў Маскве гэткая вялікая, што нават у бальніцах прыходзіцца спыніць выдачу мясной стравы.

Спэкуляція с цукрам.

МАСКВА. «Утро Россіі» апаведае аб гэткай спэкуляціі с цукрам. Валадзельцы кватэр запрашаюць да сябе на начлег басякоў з вуліц ды, наагул, бяздомных людзей, пасылаюць у паліцію дзеля заяўкі пашпарты іх і паводлуг пашпартоў дастаюць карты на цукер. Гэтым занімаюцца ня толькі мала заможные людзі, але і багатые і высока пастаўленые, бо цукру выдаюць гэтак мала на душу, што яго нехватае заўзятым ахвотнікам да гэрбаты.

Справа Сухомлінова.

ШТОКГОЛЬМ. «Русск. Воля» даносіць, што сьледчы у справе Сухомлінова пастанавіў аддаць пад сьледзтво і арэштаваць і жонку Сухомлінова. Разам са сваім хворым мужам яна асталася пад вартай у сваей кватэры, палажыўшы 100.000 руб. залогу.

Адгалоскі катастрофы.

КОПЭНГАГА. «Politiken» пішэ, што ўзрыў у Архангельску 27 студня—гэта была страшэнная катастрофа, забраўшая жыцьцё у вялікаго чысла людзей. Катастрофа была зусім падобна да трасеньня зямлі. Узрывы ішлі адзін за адным. Усе пераконаны, што катастрофа здарылася не с прычыны неасьцерожнасьці, але с прычыны таго, што у складах была устаноўлена «пякельная машына». Дагэтуль арэштавалі каля 100 фінляндцоў.

Наскок на Пэрсію.

МАСКВА. «Русск. Сл.» даносіць, што англіцкі і расейскі пасли падалі ультіматум пэрскаму правіцельству. Яны дамагаюцца англіцка-расейскаго кантролю над фінансамі Пэрсіі.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

20.II. Заходні тэатр:

Фронт Альбрэхта Вюртэмбэрскаго: Наступленьне англічан на заходзі ад Мэсінь адбіто. Узяты ў палон 1 афіцэр і 6 салдатоў.

Фронт Рупрэхта Баварскаго: На фронці Артуа адбіты некалькі патрульных наступленьнёў англічан. На паўночным беразі Анкр наш патруль прывёў 7 палонных. На палудні ад Ле Транслюа пасьля кароткай падгатоўкі агнём нашы атрады здабылі штурмам апорны пункт с 30 палоннымі.

Фронт нямецкаго Насьледніка: У Шампані і ў Вогезах невялікіе опэраціі французоў не ўдаліся. На паўночным усходзі ад Вэрдэну ў белы дзень узят у палон патруль ворагоў.

Усходні тэатр.

Фронт Леопольда Баварскаго: На паадзінокіх адрэзках агонь расейскай артылерыі быў вастрэйшы, чым тые дні, асабліва на поўдні ад Дрысьвяцкаго возера і на ўсходнім беразі Нараёўкі.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: У Карпатах у часі мяцеліцы былі ўдачные патрульные опэраціі. На палудні ад Смотрэцу расейскіе салдаты, быўшые у блокгаўзе, ўзяты ў палон. Блокгаўз узорван. На поўначы ад даліны Сланец мы адагналі варты ворагоў і занялі высунутую ўпярод вяршыну.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Пры Радулесті, на Сэрэці, нашы атрады ўварваліся на расейскую пазыцію і вярнуліся адтуль вядучы 11 палонных і некалькі кулемётоў і зруйнаваўшы схоўкі.

Македонскі фронт: Між Вардарам і возерам Дойран проці нашых пазыцій ворагі вялі да вечара востры агонь. Атак не было.

21.II. Заходні тэатр:

Нявідная пагода і дождж аграничывалі баевую работу.

На палудзенным усходзі ад Іпра і наабапол каналу Лябассэ адбіты наступленьня англіцкіх разведчыкоў, а пры Флеры, між Маасам і Мозэлем—мейсцовые наступленьня французоў.

Пры здабыцьці апорнаго пункту на поўдні ад Ле Транслюа 19 лютаго ўзяты 2 афіцэры і 36 англіцкіх салдалоў і 5 кулемётоў.

Усходні тэатр:

На паадзінокіх адрэзках фронту, главным чынам у лясістых Карпатах і наабапол даліны Ойтоса, опэраціі разведчыкоў і стычкі патрулёў.

Македонскі фронт: Пасьля востраго агня між Вардарам і возерам Дойран у вечары былі наступленьня англіцкіх атрадоў. Яны былі адбіты.

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

ВЕНА. 19.II. Усходні тэатр:

На фронці Макензэна і эрцгэрцога Іозэфа — нічога выдатнаго.

Фронт Леопольда Баварскаго: На ўсходзі ад Ліпніцы Дольнай, пры Нараёўцы, расейцы ўзарвалі мінай наш пярэдні акоп і шыбкім націскам занялі вырву. Контратакай мы яе адабралі назад. На палудні ад Бэрэжан пасьля сільнай падгатоўкі мінамётамі была зроблена ворагамі атака. Яна адкінута. У Вальні — удачные опэрацыі нашых патрулёў.

Італьянскі тэатр: У апошніе дні на паадзінокіх адрэзках фронту ў гарах крапчэла работа артылерыі. Італьянцы некольні разоў абстрэлівалі Тармс. На ўсходзі ад Монтэ Цэбіо сягоньня раніцай нашы патрулі ўзялі 22 палонных.

Палудзенна-усходні (албанскі) тэатр: Пры Воюзе — нічога выдатнаго.

ВЕНА 20.II. **Усходні тэатр**: (гл. нямецк. апав.).

Італьянскі тэатр: Учора паабедзі артылерыйскі агонь ворагоў крапчэў між Плаваю і морам. На тырольскім фронці артылерыя італьянцоў асабліва працавала між Торболе і Лопіо.

Палудзенна-усходні (албанскі) тэатр: На палудзенным усходзі ад Бэрату—патрульные сустрэчы.

ВЕНА 21.II. **Усходні і албанскі тэатр**: Без выдатных прыпадкоў.

Італьянскі тэатр: Артылерыйская бітва на прыморскім фронці была ізноў вострая. У начы самалёт ворагоў скінуў без ніякай удачы бомбы на нашы пазыцыі на Карсьце і на суседніе вёскі. На ўсходзі ад Монтэ Кадріа нашым кулемётным агнём збіт італьянскі самалёт.

Разрыў між Амэрыкай і Нямеччынай.

ВЕНА. Тутэйшы амэрыканскі пасол аддаў у міністэрстві заграпічных спраў мэморандум, у каторым амэрыканскае правіцельство цьвёрда і становуча дамагаецца выясьненьня паглядоў аўстрыяцкаго ураду на падводную вайну.

ГААГА. Цераз іскровы тэлеграф даносяць, што абодва амэрыканскіе параходы: «Orleans» і «Rochester» выехалі з Нью-Іорку ў пояс блокады.

НЬЮ-ІОРК. Ня гледзячы на энэргічную пропаганду, у нью-іорнскім окрузі запісаліся дабравольцамі ўсяго 22 асобы.

ГААГА. Амэрыканскі сэнат прыняў праект закона, паводлуг каторага у прыпадку вайны ўсе чыгункі аддаюцца пад каманду ваеннай уласьці.

БЛОКАДА АНГЛІІ.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Статс-сэкрэтар заграпічных спраў, Цыммэрманн, сказаў у глаўнай камісіі Рэйхстагу, што ён „цьвёрда перакопан, што мы нашай падводнай вайной дойдзем намечанай мэты“.

Марскі статс-сэкрэтар у доўгай прамові сваей заявіў, што надзеі флоту на падводную вайну ня толькі збыліся, але былі меншые, чым здабытые на практыцэ рэзультаты. У Паўночным моры параходны рух зусім спыніўся. Надзеі, якіе нямецкі народ ускладаў на падводную вайну, зусім апраўдаліся.

Статс-сэкрэтар унутрэных спраў заявіў, што і з экономічнаго пагляду можна напэўна сказаць, што падводная вайна споўніць усе ускладаные на яе надзеі.

БАЗЭЛЬ. Французская марская камісія прыняла праект Лефэвра, каторы прызываў правіцельство плаціць паўмільёна франкоў за кожную зніштэную або здабытую падводную лодку ворагоў.

ПАРЫЖ. Французскіе газэты друкуюць спіс страт ад падводнай вайны за апошніе два дні. Яны даходзяць 36.823 тонн.

Парыж без апалу.

БЭРН. «Journ. de Debats» даносіць:

На парыжскіх бульварах учора грамады людзей крычалі: «Вугля! вугля!» На вуліцы Chemin de Ferге народ узяў штурмам вялікі склад і разграбіў увесь апал.

«Вайна да канца».

ЛОНДОН. Аўстралійскае правіцельство падалося ў адстаўку. Гыгс арганізаваў коаліцыйны габінэт, каторы, паводлуг яго слоў, споўніць жаданьне народу давясьці вайну да канца за ўселякую цэну.

Адстаўка Вандэрвэльдэ.

БЭРЛІН. Як даносяць фламандзкіе газэты, бэльгійскі міністэр Вандэрвэльдэ, вядомы галава бэльгійскай соцыял-дэмократыі, выйшоў у адстаўку, бо зусім утраціў слух. Гэта — самы выдатны прамоўца ў Бэльгіі. На будучый час ён ня будзе больш выступаць, як прамоўца, а будзе занімацца толькі журналістыкай.

Пазыція Гішпаніі.

МАДРЫД. Міністэр-прэзыдэнт Романонэс сказаў у Камэры, што нота з атказам Амэрыцэ і Нямеччыне ясна намечае палітыку правіцельства надалей. Кіраўнікі партій консэрватароў і рэспубліканцоў абяцаліся ў гэтай палітыцэ паддзержываць правіцельство.

Італьянская пазыка.

РЫМ. На 5-працэнтную ваенную пазыку да 17 лютаго падпісаліся на 1740 мільёноў лір.

Спіс ваенна-палонных з нашаго краю.

З Вільні і Віленскай губэрні.

Табор для ваенна-палонных Sprottau.

Левіцкі Ян, Мегуцяны.
Гарузік Грыгор, Лапкі.
Бародзіч Кірыл, Завроткі.
Падчэпка Васіль, Касабукі.
Хвіс Андрэй, Філевічы.
Масінта Міхаіл, Вільня.
Вацэнко Іван, Прэны.
Вайда Сьцепан, Місукровіцы.
Рамановіч Бартламэй, Падзесяны.
Барбара Міхаіл, Васілеўшчына.
Асьцінкевіч Міхаіл, Балічы.
Барадаўка Александар, Салёная.
Вороніштаха Віктор, Кледзенат.
Шэмшур Пётр, Авечкі.
Грыбаноў Максім, Мельцаны.
Слуцкі Акім, Дворнае Сяло.
Дімэнштайн Янкель, Талькіноў.
Крывоносоў Арон, Сьвір.
Ташыш Шлёма, Шорбы.
Бэргер Абрам, Любкі.

Offizier-Kriegsgefangenlager Reisen i. Posen.

Паруч. Здановіч Юльян, Вільня.

Табор для ваенна-палонных Skalmiershütz.

Градэцкі Язэп, Поляна.
Ізэпскі Язэп, Лазенкі.
Радзевіч Франц, Дрэўня.
Марцінкевіч Станіслаў, Забеліны.
Нісэровіч Хаім, Ашмяна.

(Далей будзе).

Апавешчэньне.

Ад 1 лютаго дапускаюцца прыватные пачтовые зносіны між землямі упраўленьня (Werwaltungsgebiet) Ob. Ost і Аўстрыі—з аднэй стараны і між Вэнгрыей і Босьніей-Гэрцоговінай—з другой. Да занятых аўстро-вэнгерскімі вайскамі варожых зямель (як генэрал-губэрнатарство Люблін і др.) гэта не адносіцца. У новых зносінах можна пасылаць у поўнасьці аплачэные аткрытые звычайные і заказные пісьмы, а так сама звычайные (не тэлеграфные) пачтовые перэказы грошы да 800 мр. маркамі або другімі адпаведнай вартасьці грашмі.

Пасылкі павінны быць напісаны ў мове нямецкай або вэнгерскай. Для адрэсоў можна ужываць шрыфт нямецкі або лацінскі. На адрэзках пачтовых перэказоў пісаць забаронено. Пачтовые перэказы у Аўстро-Вэнгрыю павінны высылацца ў кронах; падрахунак грошы паводлуг курсу робіцца на почці. Другіе правілы аб зносінах астаюцца тые, што і перш былі. Новые зносіны маюць аплачывацца паводлуг устаноўленай, ніжэй паказанай таксы:

Такса аплаты:

Чар. №	Род атпраўкі	Аплата	Увагі
1	Пісьмы да 20 гр. за кожные далейшые 20 гр.	 15 фэн. 5 „	
2	Аткрыткі звычайные або аткрыткі з атказам—за кожную часць асобне	7½ ф.	
3	Друкі да 50 г. ад 50 да 100 г. за кожные дал. 100 г.	 3 ф 5 „ 5 „	У 3 прыпадку найвышэйшая вага 2 кг.
4	Пробы тавароў Кожные 50 г.	5 ф. ня менш 10 „	К 4. Пры зносінах з Аўстрыей і Босніей-Гэрцэгов. найвышэйшая вага 500 г. пры зносінах з Вэнгрыей—350 г.
5	Дакумэнты Кожные 50 г.	5 ф. наагул ня менш 20 „	К 5. Найвышэйшая вага 2 кг.
6	Разам запакованые друкі, пробы тавароў або дакумэнты за кожные 50 г.	5 ф. ня менш 10 „, калі атпраўка мае друкі і пробы тавароў ня менш 20 „, калі дакумэнты	К 6. Найвышэйшая вага 2 кг.
7	Пачтовые перэказы	20 „ за кожные 40 м, або часць гэтаго	

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Редактар В. Ластоўскі.